

Daniel Budzeń*
Kamilla Marchewka-
-Bartkowiak**

Wydatki majątkowe polskich gmin i miast na prawach powiatu jako element koncepcji zielonej klasyfikacji budżetowej (*green budget tagging*)

Capital expenditures of Polish municipalities and cities with powiat status as an element of the green budget tagging concept

The article presents the concept of green budget tagging to estimate the level and structure of green budget expenditures of local government units in Poland. On the basis of the conducted research, it was found that incurring expenditures for environmentally sustainable purposes are also differentiated due to the functions of municipalities. In addition, the amount of green budget expenditures is determined by co-financing from foreign funds. The obtained results form the background to practical application of the concept of green budget tagging for the purposes of, e.g., the implementation of financial policy aimed at achieving climate and sustainable goals by local government units in Poland.

DOI	https://doi.org/10.31268/StudiaBAS.2023.13
Słowa kluczowe	zielone budżetowanie, zielona klasyfikacja budżetowa, wydatki budżetowe, zielone finanse publiczne
Keywords	green budgeting, green budget tagging, budget expenditures, green public finance
O autorach	* doktor nauk społecznych, Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium • ✉ daniel.budzen@milenium.edu.pl • https://orcid.org/0000-0003-0895-6181 ** doktor hab., profesor Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu • ✉ kamilla.marchewka-bartkowiak@ue.poznan.pl • https://orcid.org/0000-0001-5703-4189

Artykuł został udostępniony na licencji Creative Commons – Uznanie Autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0 PL).

Wstęp

Koncepcja *green budget tagging*¹, którą można tłumaczyć wąsko jako zielona klasyfikacja budżetowa, jest elementem szerszego podejścia do tzw. zielonego budżetowania (ang. *green budgeting*) lub nawet zielonego zarządzania finansami publicznymi (ang. *green public finance management*²). Są to rozwiązania propagowane przez liczne instytucje międzynarodowe, w tym Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Organizację Narodów Zjednoczonych, a także Komisję Europejską. Ostatnie publikacje i raporty tych organizacji³, opracowywane na podstawie szerokich badań, wskazują,

1 Nie ma odpowiednika tego terminu w jęz. polskim.

2 Więcej na ten temat w: F. Gonguet *et al.*, *Climate-Sensitive Management of Public Finances – „Green PFM”*, „IMF Staff Climate Notes” 2021, nr 002.

3 OECD, *Green Budgeting in OECD Countries*, OECD Publishing, Paris 2021; European Commission, International Monetary Fund, Organization for Economic Co-operation and Development, *Green Budgeting: Towards,*

że w świetle wprowadzonych w ramach Porozumienia paryskiego⁴ zobowiązań krajowych i międzynarodowych coraz liczniejsze państwa są skłonne do zmiany określonych zasad i procedur budżetowych. Jedną z przesłanek nowego podejścia do budżetowania jest konieczność oceny i raportowania wpływu wydatkowanych środków publicznych na inwestycje prośrodowiskowe.

Jak wskazano w raporcie OECD z 2021 r., 14 na 35 państw członkowskich⁵ wprowadziło wybrane elementy zielonego budżetowania w celu poprawy przejrzystości i efektywności wydatkowania środków publicznych. Do państw tych należą m.in.: Francja, Włochy, Irlandia, Szwecja i Wielka Brytania. W tym samym roku Komisja Europejska we współpracy z OECD przeprowadziła pierwsze pilotażowe badanie nad wdrożeniem koncepcji *green budgeting* w państwach UE. Z dostępnego już raportu wynika, że⁶:

- zainteresowanie koncepcją *green budgeting* w państwach UE ma nierównomierny, indywidualny i wybiórczy charakter,
- różne elementy koncepcji *green budgeting* o charakterze zarówno operacyjnym (np. definicja „zieloności” pozycji budżetowych, zasady sprawozdawczości czy instytucje odpowiedzialne za raportowanie i nadzór), jak i strategicznym obecnie zostały wprowadzone głównie przez państwa Europy Zachodniej,
- państwa Europy Środkowo-Wschodniej wykazują najniższe i zróżnicowane zainteresowanie zastosowaniem zielonego budżetowania.

Jedną z najistotniejszych składowych koncepcji zielonego budżetowania jest odpowiednia klasyfikacja budżetowa (ang. *green budget tagging*) umożliwiająca zbieranie danych i informacji oraz analizę wartości i struktury ponoszonych wydatków zrównoważonych środowiskowo.

Celem artykułu jest zaproponowanie autorskiej koncepcji zielonej klasyfikacji budżetowej, na podstawie której zostanie obliczony poziom zielonych wydatków wybranych grup jednostek samorządu terytorialnego (JST) w Polsce z uwzględnieniem ich struktury funkcjonalnej. Nowa propozycja podejścia do szacowania publicznych zielonych wydatków jest rozwiązaniem aplikacyjnym możliwym do wdrożenia w Polsce, w szczególności na poziomie lokalnym.

Zielona klasyfikacja wydatków jako narzędzie zielonego budżetowania

Koncepcja zielonego budżetowania wpisuje się w nowe podejście do zrównoważonych finansów publicznych. Obecnie rozważane są także inne rozwiązania w tym zakresie, np. budżet zrównoważony płciowo (ang. *gender budget*). Specjalnym rodzajem oceny budżetów publicznych

Common, Principles, Luxembourg 2021; E. Bova, *How Green is Your Budget? Green Budgeting Practices in the EU*, „SUERF Policy Brief” 2021, nr 140; World Bank, *Moving Toward Climate Budgeting. Policy Note 93383*, Washington 2021, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/319971468329953865/pdf/933830WP0Boc380e0Budgeting00PUBLIC0.pdf> [dostęp: 24 marca 2023 r.]; United Nations, *Financing Climate Action*, 2022, <https://www.un.org/en/climatechange/raising-ambition/climate-finance> [dostęp: 24 marca 2023 r.].

⁴ United Nations, Paris Agreement, 2015, http://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf [dostęp: 24 marca 2023 r.].

⁵ OECD, *Green Budgeting...*, s. 13.

⁶ E. Bova, *op. cit.*, s. 10–22.

stosowanej w Unii Europejskiej była również klasyfikacja wydatków strukturalnych⁷ obowiązująca do końca września 2017 r., która wiązała się z raportowaniem w zakresie wypełnienia tzw. zasady dodatkowości w kontekście wykorzystywania funduszy unijnych⁸.

Nowa zielona klasyfikacja budżetowa wydatków ma stanowić narzędzie publicznego zielonego budżetowania, umożliwiające finansowy pomiar realizacji polityki środowiskowej na poziomie zarówno krajowym, jak i ponadnarodowym. W ramach państw członkowskich UE priorytetem stają się przede wszystkim cele Europejskiego Zielonego Ładu⁹ i oparte na nich krajowe strategie klimatyczne. Komisja Europejska kładzie duży nacisk na priorytety środowiskowe i uruchamia mechanizmy ich finansowania (wieloletnie ramy finansowe 2021–2027 oraz NextGenerationEU, Plan inwestycyjny na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu oraz mechanizm sprawiedliwej transformacji, a także europejskie zielone obligacje) oraz ulepsza mechanizmy rynkowej wyceny praw do emisji gazów cieplarnianych (ang. *EU Emissions Trading System*, EU ETS).

Ze względu na powyższe działania oraz nadal obowiązującą regułę traktowania środków unijnych na zasadach dodatkowych funduszy coraz ważniejszym zadaniem dla wszystkich państw członkowskich będzie wyraźne wskazanie zasad i struktury łącznego finansowania publicznego (krajowego i unijnego) o charakterze zielonym.

Jak wspomiano wyżej, koncepcja zielonego budżetowania staje się nie tylko priorytetem UE, lecz także nowym ogólnosiątkowym trendem szeroko rekomendowanym przez wiodące instytucje międzynarodowe. Coraz więcej państw rozpoczyna zatem pilotaże dotyczące wdrożenia tej koncepcji na poziomie sektora publicznego zarówno w budżecie państwa, jak i w budżetach samorządowych. Jak wskazuje OECD, coraz więcej samorządów stawia sobie ambitne cele stworzenia zrównoważonych środowiskowo jednostek (w ramach szerszej koncepcji *smart city*¹⁰). Są to zarówno duże metropolie, jak i mniejsze samorzady w takich państwach, jak Francja, Austria, Włochy, Norwegia, Hiszpania i Wielka Brytania¹¹. Trend ten powoli przenosi się także do państw Europy Środkowo-Wschodniej.

Komisja Europejska i OECD podjęły się stworzenia określonych dobrych praktyk zielonego budżetowania oraz zielonej klasyfikacji budżetowej. Szczególny nacisk jest położony na wypracowanie wspólnych rozwiązań, dających podstawę do praktycznego wdrożenia powyższych koncepcji. Takim przykładem jest ustanowienie w UE tzw. taksonomii europejskiej. Po uwzględnieniu rekomendacji międzynarodowych (schemat 1) proces tworzenia nowego systemu klasyfikacji budżetowej powinien się opierać w pierwszej kolejności na zidentyfikowanych

7 Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji wydatków strukturalnych (Dz.U. nr 44, poz. 255).

8 Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. 2016, poz. 1015, ze zm.) uchylone rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. 2020, poz. 1564, ze zm.).

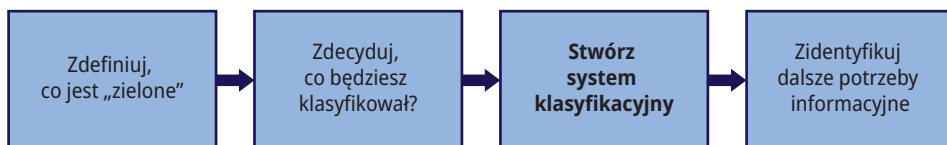
9 Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Europejski Zielony Ład (COM(2019) 640 final).

10 Więcej na ten temat m.in. w: OECD, *Smart Cities and Inclusive Growth. Building on the Outcomes of the 1st OECD Roundtable on Smart Cities and Inclusive Growth*, Paris 2020.

11 OECD, *Aligning Regional and Local Budgets with Green Objectives: Subnational Green Budgeting Practices and Guidelines*, „OECD Multi-level Governance Studies”, 2022, <https://doi.org/10.1787/93b4036f-en>.

możliwościach bazowych (w tym dotychczasowych zasadach klasyfikacyjnych) oraz na ustalonych przedmiotowych i podmiotowych priorytetach, w tym wskazaniu konkretnych pozycji budżetowych i sektorów (jednostek), które mogą stanowić podstawę do dalszej rozbudowy klasyfikacyjnej realizującej przyjęte cele strategiczne.

Schemat 1. Najważniejsze etapy w procesie tworzenia zielonej klasyfikacji budżetowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie: OECD, *Green Budget Tagging: Introductory Guidance & Principles*, Paris 2021, s. 16.

Na podstawie wskazanych wytycznych autorzy podjęli się opracowania propozycji zielonej klasyfikacji budżetowej dla sektora samorządowego w Polsce jako punktu wyjścia do szerszych analiz i dyskusji na temat wdrożenia koncepcji *green budget* i *green tagging* do praktyki polskiej.

Koncepcja klasyfikacji zielonych wydatków samorządowych w Polsce

W Polsce nie istnieje wyodrębniona systematyka umożliwiająca ustalenie poziomu wydatków dokonywanych przez jednostki samorządowe na cele zrównoważone środowiskowo.

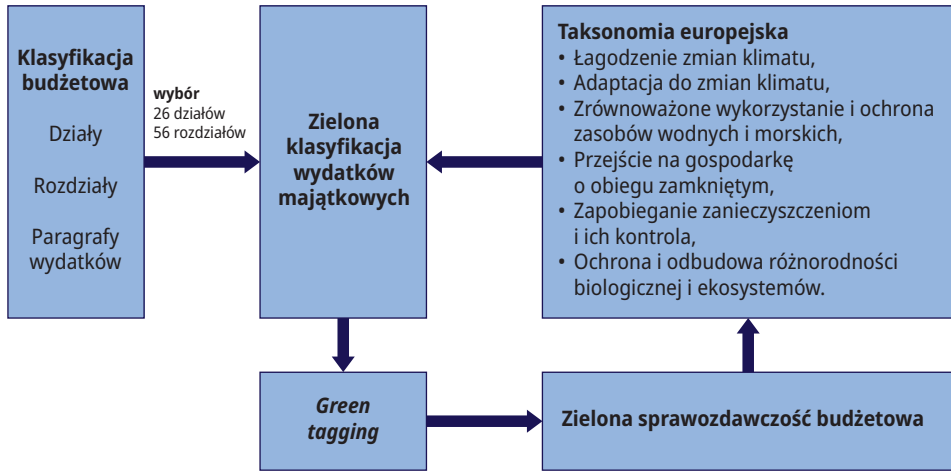
Z tego powodu autorzy opracowali we wcześniejszych publikacjach¹² propozycję zastosowania obowiązującej klasyfikacji budżetowej – opartej na Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) – na potrzeby oszacowania poziomu zielonych wydatków JST. Przyjęta metoda została zaprezentowana na schemacie 2. Obejmuje on również rozszerzenie koncepcji *green budget tagging*, przez co będzie możliwe opracowanie kompleksowego podejścia do zielonej sprawozdawczości budżetowej na rzecz wymogów europejskich i krajowych.

W pierwszej kolejności założono, że tzw. zielone wydatki obejmują grupę wydatków majątkowych, do której zaliczono paragrafy wydatkowe klasyfikowane w tej kategorii zgodnie z obowiązującą w danym roku klasyfikacją budżetową¹³. Kolejnym krokiem była próba dosto-

12 D. Budzeń, K. Marchewka-Bartkowiak, „Zielone” wydatki samorządowe w obliczu europejskiej taksonomii zrównoważonego rozwoju – nowe propozycje klasyfikacyjne [w:] *Zielone finanse w Polsce 2022*, red. L. Kotecki, Instytut Odpowiedzialnych Finansów i UN Global Compact Network Poland, Warszawa 2022, s. 60–76; D. Budzeń, K. Marchewka-Bartkowiak, *Wydatki zrównoważone środowiskowo w budżetach lokalnych w Polsce*, „Optimum. Economic Studies” 2022, nr 3(109), s. 41–54, <https://doi.org/10.15290/oes.2022.03.109.04>.

13 Klasyfikacja budżetowa jest określona rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. 2022, poz. 513, ze zm.).

Schemat 2. Metoda dostosowania klasyfikacji PKD do taksonomii europejskiej

Źródło: opracowanie własne.

sowania przepisów UE, ustanawiających tzw. taksonomię europejską¹⁴, do obowiązującej w Polsce ekonomicznej klasyfikacji budżetowej¹⁵. Na podstawie metody eksperckiej wyodrębniono łącznie 26 działów, w ramach których zidentyfikowano 56 rozdziałów budżetowych (załącznik 1) odpowiadających sześciu obszarom taksonomii europejskiej, takim jak:

- łagodzenie zmian klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu,
- zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich,
- przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola,
- ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej i ekosystemów.

Dzięki przeprowadzonemu procesowi było możliwe podjęcie próby oszacowania poziomu zielonych wydatków dokonywanych przez JST w Polsce¹⁶. Należy bowiem dodać, że obecny system sprawozdawczości budżetowej nie pozwala na dokładne ustalenie kwoty zielonych wydatków.

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.Urz. UE L 198).

¹⁵ Ekonomiczna klasyfikacja budżetowa jest klasyfikacją opartą na PKD. Obowiązuje ona zarówno budżet państwa, jak i budżety samorządowe. Oprócz klasyfikacji PKD obowiązuje klasyfikacja zadaniowa stosowana tylko na poziomie budżetu państwa.

¹⁶ Zaproponowana przez autorów klasyfikacja zielonych wydatków została wykorzystana również przez Bank Gospodarstwa Krajowego w raporcie pt. *Zrównoważony rozwój na tle wyzwań inwestycyjnych i sytuacji finansowej polskich samorządów*, Departament Badań i Analiz, Warszawa 2022.

W opinii autorów proces ten jest jednak niewystarczający, ponieważ w przypadku ekonomicznej klasyfikacji budżetowej podział wydatków odnosi się tylko do rodzaju działalności i kierunków wydatkowania środków publicznych, co nadal uniemożliwia precyzyjne zakwalifikowanie danej podziałki klasyfikacji budżetowej do wyłącznie jednego obszaru taksonomii europejskiej. Powyższy rodzaj klasyfikacji ogranicza zatem prowadzenie analiz głównie do identyfikacji związków przyczynowo-skutkowych determinujących ponoszenie wydatków na cele zrównoważone środowiskowo.

W związku z powyższym autorzy uznali, że konieczne staje się rozszerzenie dotychczasowej propozycji o tzw. klasyfikację funkcjonalną, możliwą do zastosowania na poziomie samorządowym w Polsce, która uzupełni koncepcję *green budget tagging*. Niewątpliwą zaletą wykorzystania w badaniu klasyfikacji funkcjonalnej, w szczególności dotyczącej gmin, jest możliwość analizy zielonych wydatków w połączeniu z funkcjami pełnionymi przez analizowane JST oraz uwzględnienia informacji o szeroko rozumianych zmianach społeczno-ekonomicznych, do których doszło na danym obszarze. Należy nadmienić, że klasyfikacja funkcjonalna gmin uwzględnia aspekty przyrodniczo-środowiskowe, takie jak np. udział użytków rolnych w powierzchni gminy, udział sadów w powierzchni gminy, lesistość, wielkość obszarów chronionych, a także obszary ściśle chronione (rezerваты i parki narodowe). Tym samym w klasyfikacji funkcjonalnej zaprezentowanej w tabeli 1 zostały wyodrębnione trzy typy gmin charakteryzujące się funkcją rolniczą i przyrodniczą. Ze względu na to, że do podziału wydatków budżetowych nie jest potrzebna analiza przestrzenna, autorzy zdecydowali się na wyszczególnienie typów gmin z wykorzystaniem kryterium rolniczego i przyrodniczego.

Tabela 1. Klasyfikacja funkcjonalna gmin

Kod grupy	Nazwa grupy
A–G	Gminy spełniające inne funkcje niż rolnicze i przyrodnicze
H	Gminy z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą
I	Gminy z umiarkowanie rozwiniętą funkcją rolniczą
J	Gminy ekstensywnie zagospodarowane (funkcje leśne, ochrony przyrody)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: P. Śleszyński, T. Komornicki, *Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego*, „Przegląd Geograficzny” 2016, t. 88, nr 4, s. 476–477.

Klasyfikacja w oparciu o typy gmin z funkcją rolniczą i przyrodniczą (H–J) jest uzasadniona również tym, że łączna liczebność wskazanych grup stanowi 57,2% wszystkich gmin w Polsce. Z kolei ich powierzchnia to 61,1% łącznej powierzchni wszystkich gmin w Polsce¹⁷.

W dalszej części opracowania zaprezentowano analizę wydatków gmin w Polsce z zastosowaniem powyższej łącznej koncepcji *green budget tagging*, uwzględniającej wyżej omówione klasyfikacje.

¹⁷ P. Śleszyński, T. Komornicki, *Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego*, „Przegląd Geograficzny” 2016, t. 88, nr 4, s. 481, <https://doi.org/10.7163/przg.2016.4.3>.

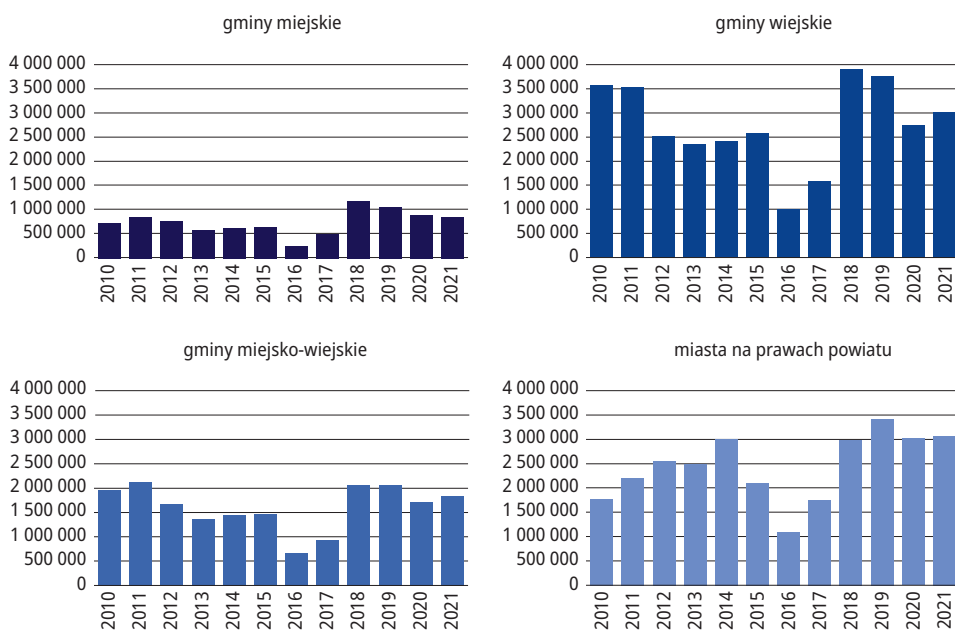
Zrównoważone środowiskowo wydatki gmin – badania empiryczne

Źródłem danych do przeprowadzenia badań empirycznych są dane pochodzące ze sprawozdań budżetowych za lata 2010–2021 publikowanych przez Ministerstwo Finansów.

Podmiotami badania są wszystkie gminy w Polsce, a jego przedmiotem – wydatki budżetów gminnych, które zostały poddane analizie według dwóch rodzajów klasyfikacji. W pierwszym rodzaju skoncentrowano się na podziale administracyjnym, zgodnie z którym można wyróżnić następujące typy gmin: gminy miejskie (GM), gminy wiejskie (GW), gminy miejsko-wiejskie (GMW). W celu uzyskania przejrzystości wyników autorzy wyodrębnili jako osobny typ miasta na prawach powiatu (M).

W pierwszej kolejności dokonano analizy szacunkowych zielonych wydatków na podstawie klasyfikacji PKD z uwzględnieniem kryterium podziału administracyjnego państwa.

Wykres 1. Zielone wydatki w Polsce w latach 2010–2021 według typów administracyjnych gmin (w tys. zł)

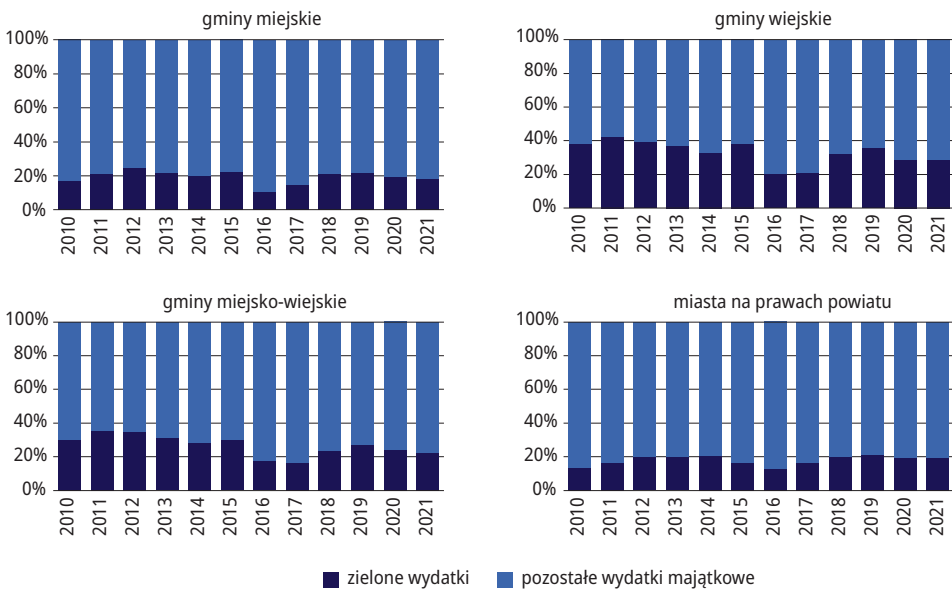

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych Ministerstwa Finansów (MF) za lata 2010–2021 dostępnych na stronie: <https://www.gov.pl/web/finanse/sprawozdania-budzetowe> [dostęp: 28 grudnia 2022 r.].

W okresie 2010–2021 w gminach wraz z miastami na prawach powiatu wydatkowano łącznie 90,6 mld zł na realizację zadań o charakterze majątkowym, które można sklasyfikować zgodnie z taksonomią europejską jako wydatki zrównoważone środowiskowo. Najwyższe łączne nakłady zostały poniesione przez grupę gmin wiejskich (33 mld zł), a następnie przez miasta na pra-

wach powiatu (29,5 mld zł), gminy miejsko-wiejskie (19,3 mld zł) i gminy miejskie (8,8 mld zł). We wszystkich analizowanych przypadkach można stwierdzić, że najniższy pod względem ponoszonych nakładów był okres 2016–2017. Spadek wydatków może być powiązany głównie z dwoma aspektami. Po pierwsze, końcowym rozliczeniem projektów realizowanych w perspektywie finansowej 2007–2013, a po drugie, z rozpoczęciem realizacji projektów dofinansowanych ze środków nowej perspektywy 2014–2020, a także opóźnieniami w uruchamianiu konkursów na środki z UE¹⁸.

Wykres 2. Udział zielonych wydatków w wydatkach majątkowych w latach 2010–2021 według typów administracyjnych gmin (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych MF za lata 2010–2021 dostępnych na stronie: <https://www.gov.pl/web/finanse/sprawozdania-budzetowe> [dostęp: 28 grudnia 2022 r.].

Na wykresie 2 zaprezentowano relację zielonych wydatków do wydatków majątkowych ogółem według typów administracyjnych gmin z wyodrębnionymi miastami na prawach powiatu w latach 2010–2021. Ogólny spadek udziału tego typu wydatków nastąpił w 2016 r. we wszystkich typach administracyjnych gmin. Może to być związane m.in. z dostępnością środków zagranicznych, w tym europejskich. Przedstawione na wykresach 1 i 2 zestawienia, opierające

¹⁸ Przykładowo w grudniu 2017 r. nastąpiło ostateczne rozliczenie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) 2007–2013; Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, *Sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2020 roku*, Warszawa 2021, s. 256; Najwyższa Izba Kontroli, *Informacja o wynikach kontroli „Zarządzanie wykorzystaniem środków UE na lata 2014–2020 w ramach polityki spójności”*, Warszawa 2017, s. 14.

się wyłącznie na sztywnym podziale administracyjnym, nie pozwalają na pogłębioną analizę w zakresie wydatkowania środków finansowych na cele zielone. Zgodnie z wcześniejszymi przypuszczeniami kierunki wydatków mogą być determinowane funkcjami gmin, w tym uwarunkowaniami przyrodniczymi czy posiadaniem obszarów rolniczych. We wszystkich latach bowiem wyższy udział zielonych wydatków w wydatkach majątkowych utrzymały gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie. W ich przypadku średnia wartość relacji zielonych wydatków do wydatków ogółem w latach 2010–2021 wynosiła odpowiednio 32,9% (GW) i 26,9% (GMW). Z kolei dla GM było to 19,6%, a dla M – 18,2%.

W związku z powyższym na kolejnym etapie badania autorzy dokonali oszacowania poziomu zielonych wydatków z uwzględnieniem typów funkcjonalnych gmin, ze szczególnym wyodrębnieniem gmin z funkcjami rolniczymi i przyrodniczymi. Kierunki wydatkowania środków publicznych mogą być bowiem determinowane pełnionymi funkcjami społeczno-gospodarczymi przez ośrodki lokalne, a w szczególności przez wskazane wyżej typy funkcjonalne. W tabeli 2 zestawiono łączny poziom nakładów ponoszonych na zadania o charakterze majątkowym mieszczące się w zakresie regulowanym przez taksonomię europejską. Szacunek został dokonany na podstawie zaprezentowanego wcześniej dostosowania klasyfikacji budżetowej do zapisów rozporządzenia regulującego tę taksonomię.

Tabela 2. Poziom łącznych zielonych wydatków według grup funkcjonalnych gmin w latach 2010–2021

Kod grupy	Nazwa	Łączna kwota wydatków w latach 2010–2021 (w mld zł)
A–G	Gminy spełniające inne funkcje niż rolnicze i przyrodnicze	63,3
H	Gminy z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą	7,2
I	Gminy z umiarkowanie rozwiniętą funkcją rolniczą	14,5
J	Gminy ekstensywnie zagospodarowane (funkcje leśne, ochrony przyrody)	5,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych MF za lata 2010–2021 dostępnych na stronie: <https://www.gov.pl/web/finanse/sprawozdania-budzetowe> [dostęp: 28 grudnia 2022 r.].

Gminy pełniące funkcje inne niż rolnicze czy przyrodnicze, np. funkcje administracyjne, turystyczne lub transportowe, w okresie 2010–2021 wydatkowały łącznie 63,3 mld zł, co stanowi 69,9% całkowitej kwoty zielonych wydatków zrealizowanych przez gminy i miasta na prawach powiatu. Wśród nich najwyższą wartość (25,8 mld zł) zielonych wydatków została zrealizowana w grupie A, która obejmuje wyłącznie miasta na prawach powiatu. Tak wysokie wydatki na cele zrównoważone środowiskowo są związane zarówno z funkcjami społeczno-ekonomicznymi, jakie pełnią miasta na prawach powiatu, jak i z wielkością budżetów, które mogą być na te cele przeznaczone. Interesujące z perspektywy celu badania są jednak wyniki pozostałych grup, w których nie występują miasta na prawach powiatu, a w szczególności grup H–J charakteryzujących się funkcjami rolniczymi i przyrodniczymi. Gminy te wydatkowały łącznie 27,3 mld zł, co

stanowi 30,1% całkowitej kwoty zielonych wydatków zrealizowanych przez gminy i miasta na prawach powiatu. Warto zauważyć, że drugie pod względem wysokości poniesionych wydatków były gminy z umiarkowanie rozwiniętą funkcją rolniczą (grupa I) – zrealizowane wydatki wyniosły w tym przypadku 14,5 mld zł. Najniższą wartość wydatków zrównoważonych środowiskowo zidentyfikowano w grupie F, tj. w gminach z rozwiniętą funkcją transportową – łącznie 3,1 mld zł.

Na podstawie uzyskanych wyników należy zwrócić uwagę, że gdyby z analizy wyłączyć grupy zawierające miasta na prawach powiatu, wówczas udział pozostałych gmin w łącznie zrealizowanych zielonych wydatkach wyniósłby 35,3%. Z tego względu na potrzeby niniejszej analizy zostały wyodrębnione tylko grupy H–J, a pozostałe zagregowano w jedną grupę.

Prezentowane zestawienie może potwierdzać, że prowadzenie analiz wyłącznie według typów administracyjnych nie uwzględnia charakterystycznych cech i funkcji gmin. Kierunki wydatkowania środków finansowych powinny być zatem ściśle powiązane z pełnionymi funkcjami, uwarunkowaniami gospodarczymi i środowiskowymi, co należy wyraźnie uwzględnić w przyjętych i realizowanych strategiach. Jest to związane z koniecznością uwzględnienia w strategiach rozwoju wniosków z przeprowadzonej diagnozy. Z kolei w ramach diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej należy uwzględnić wnioski dla obszarów funkcjonalnych¹⁹. Ponadto z art. 10e ustawy o samorządzie gminnym wynika, że strategia rozwoju gminy powinna obejmować m.in. cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia założonych celów, obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, a także ramy finansowe²⁰.

Po zaprezentowaniu wartości nominalnych wydatków istotne jest również ustalenie, jaka część wydatków majątkowych została przeznaczona przez badane jednostki na cele zrównoważone środowiskowo. Przeprowadzono więc analizę struktury wydatków majątkowych, w wyniku której ustalono, że w okresie poddanym badaniu gminy i miasta na prawach powiatu na cele zielone przeznaczyły łącznie 24,1% środków z puli wydatków majątkowych.

Z danych zaprezentowanych w tabeli 3 wynika, że największą część wydatków majątkowych ogółem na cele zielone przeznaczyły gminy z grup H–J. Analizowany udział dla każdej ze wskazanych grup obliczony dla wydatków poniesionych w latach 2010–2021 ukształtował się na poziomie powyżej 30%. Są to gminy, które charakteryzują się rozwiniętymi funkcjami rolniczymi, ale także funkcjami leśnymi i ochroną przyrody (gdzie obszary chronione i ściśle chronione wynoszą po 27% powierzchni).

W przypadku pozostałych gmin klasyfikowanych w grupach A–G uzyskano zdecydowanie niższe udziały. Łącznie w tych gminach niewiele ponad 21,5% wydatków majątkowych zostało przeznaczone na zadania zrównoważone środowiskowo. W grupach A–G najniższe udziały zaobserwowano w przypadku gmin klasyfikowanych jako główne ośrodki obszarów funkcjonalnych miast subregionalnych (13,0%) oraz gmin zaliczanych do miast – ośrodków wielofunkcyjnych (19,9%). Przykładowo również miasta na prawach powiatu ujmowane w grupie A (główne ośrodki miejskich obszarów funkcjonalnych) przeznaczyły niewiele ponad 20% wydatków majątko-

¹⁹ Art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2023, poz. 225, ze zm.).

²⁰ Art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2023, poz. 40).

Tabela 3. Relacja kwoty zielonych wydatków do łącznej kwoty wydatków majątkowych według typów funkcjonalnych gmin (w %)

Rok	A-G	H	I	J	Relacja %*
2010	19,9	34,8	38,6	40,4	24,3
2011	23,6	40,0	41,8	43,9	27,8
2012	24,7	36,4	40,4	45,0	27,9
2013	23,4	39,5	37,6	39,5	26,4
2014	23,0	31,8	31,2	36,0	24,9
2015	21,8	33,0	39,4	38,6	24,8
2016	14,2	15,4	22,3	24,2	15,5
2017	16,9	19,7	21,9	20,3	17,8
2018	21,8	30,1	36,1	34,5	24,7
2019	23,7	30,8	38,2	41,5	26,5
2020	21,1	25,5	30,1	33,6	22,9
2021	21,1	25,1	28,3	28,2	22,5
Relacja % dla badanej grupy w okresie 2010–2021	21,5	30,3	34,2	35,9	24,1

* Przez relację % rozumie się relację łącznej kwoty zielonych wydatków do łącznej kwoty wydatków majątkowych zsumowanych dla wszystkich podmiotów badania w danym roku.

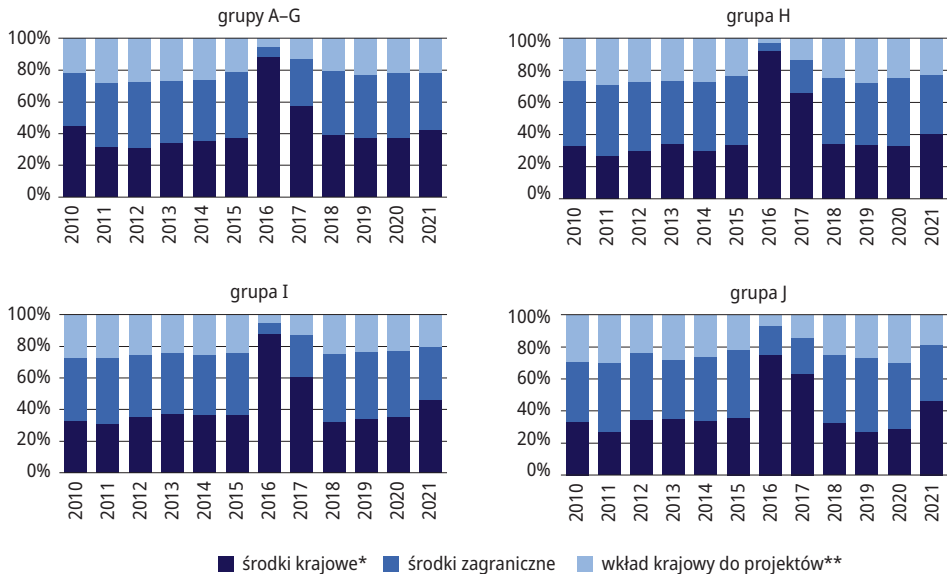
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych MF za lata 2010–2021 dostępnych na stronie: <https://www.gov.pl/web/finanse/sprawozdania-budzetowe> [dostęp: 28 grudnia 2022 r.].

wych na analizowane cele. Powyższe pozwala wnioskować, że w latach 2010–2021 jedną z przyczyn ponoszenia wydatków na cele zrównoważone środowiskowo był zakres realizowanych zadań publicznych determinowany warunkami przestrzennymi, a tym samym – pełnionymi funkcjami społeczno-ekonomicznymi. Powyższe może też wynikać z braku zainteresowania ze strony JST podejmowaniem działań na rzecz poprawy klimatu i innych celów środowiskowych.

Na wstępie analizy zwrócono uwagę, że jedną z determinant wydatkowania środków finansowych na cele zrównoważone środowiskowo mogą być pozyskane dofinansowania zewnętrzne. W związku z tym na wykresie 3 zaprezentowano strukturę zielonych wydatków z uwzględnieniem źródeł pochodzenia środków publicznych.

Z danych zaprezentowanych na wykresie 3 wynika, że struktura finansowania wydatków zrównoważonych środowiskowo jest co do zasady podobna w grupach H–J oraz w grupach A–G. Istotna jest prawidłowość zaobserwowana w 2016 r., zgodnie z którą głównym źródłem finansowania zielonych wydatków były środki krajowe. Z kolei relacja wydatków zrealizowanych z udziałem środków zagranicznych znacznie się zmniejszyła w stosunku do łącznej kwoty zrealizowanych zielonych wydatków. Jest to widoczne we wszystkich badanych grupach funkcjonalnych. Tym samym można stwierdzić, że głównym źródłem finansowania analizowanych wydatków są środki pozyskane w drodze finansowania zagranicznego, a w szczególności z budżetu środków europejskich. Nałożenie klasyfikacji funkcjonalnej na proponowaną metodę

Wykres 3. Struktura finansowania zielonych wydatków w latach 2010–2021 z uwzględnieniem źródeł pochodzenia środków finansowych według grup funkcjonalnych gmin (w %)

* Przez „środki krajowe” należy rozumieć wszystkie środki krajowe przeznaczone na finansowanie zadań o charakterze zrównoważonym środowiskowo realizowanych bez dofinansowania ze środków zagranicznych.

** Przez „wkład krajowy do projektów” należy rozumieć wszystkie środki krajowe (w tym środki własne JST oraz dotacje z budżetu państwa) przeznaczone na finansowanie projektów o charakterze zrównoważonym środowiskowo realizowanych z udziałem środków zagranicznych.

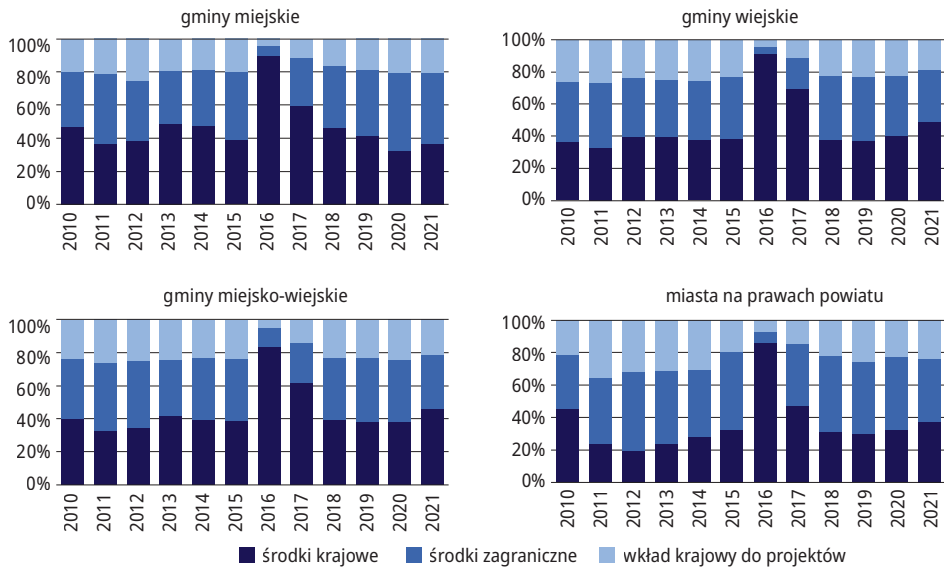
Źródło: opracowanie własne na podstawie P. Śleszyński, T. Komornicki, *op. cit.*, s. 476–477 i sprawozdań budżetowych MF za lata 2010–2021 dostępnych na stronie: <https://www.gov.pl/web/finanse/sprawozdania-budzetowe> [dostęp: 28 grudnia 2022 r.].

szacowania wydatków zielonych pozwala zauważyć, że bez względu na pełnione funkcje gminy uzależniają swoje zaangażowanie w szczególności od możliwości pozyskania bezzwrotnych środków finansowych.

W podobny sposób kształtują się wartości względem pierwszej z przytoczonych klasyfikacji gmin, tj. podziału administracyjnego. Zostało to zaprezentowane na wykresie 4.

Podobnie jak w przypadku grup funkcjonalnych, również w przypadku typów administracyjnych jest widoczna prawidłowość, że badane JST finansują zielone wydatki głównie środkami pozyskanymi ze źródeł zagranicznych. Ponadto w 2016 r. w większym stopniu skorzystano ze środków krajowych niż zagranicznych, co może być związane z przyczynami opisanymi na początku analizy. Należy jednak zwrócić uwagę na nieznaczne odchylenia, a więc niższe zaangażowanie środków krajowych przez miasta na prawach powiatu w stosunku do pozostałych typów administracyjnych gmin. Średni udział środków krajowych w latach

Wykres 4. Struktura finansowania zielonych wydatków z uwzględnieniem źródeł pochodzenia środków finansowych według typów administracyjnych gmin (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie P. Śleszyński, T. Komornicki, *op. cit.* i sprawozdań budżetowych MF za lata 2010–2021 dostępnych na stronie: <https://www.gov.pl/web/finanse/sprawozdania-budzetowe> [dostęp: 28 grudnia 2022 r.].

2010–2021 w przypadku miast na prawach powiatu kształtuje się na poziomie 36,4%, podczas gdy w przypadku gmin miejskich wynosi 47,1%, gmin wiejskich – 45,9%, a gmin miejsko-wiejskich – 44,5%. Tym samym należy przypuszczać, że pozostałe gminy uzależniają realizację wydatków na cele zrównoważone środowiskowo również od możliwości pozyskania finansowania krajowego, zarówno z dochodów własnych, programów i dotacji krajowych, jak i z instrumentów dłużnych.

Przeprowadzone badania wskazują na możliwość dokonania szacunku kwoty zielonych wydatków zrealizowanych przez JST, w tym przypadku przez gminy i miasta na prawach powiatu. Z tego względu stanowi to istotny przyczynek do podjęcia szerszych dyskusji na temat osiągnięcia na poziomie lokalnym celów klimatycznych zdefiniowanych w Europejskim Zielonym Ładzie. Ponadto z dokonanych analiz wynika, że jest także możliwe połączenie ekonomicznej klasyfikacji budżetowej z klasyfikacją funkcjonalną gmin, określającą kluczowe funkcje badanych JST w obszarach społecznym, gospodarczym, ale także środowiskowym. Szerokie zastosowanie koncepcji *green budget tagging* z uwzględnieniem uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych może posłużyć również do bardziej zaawansowanych analiz związków przyczynowo-skutkowych dotyczących zaangażowania JST w osiągnięcie celów klimatycznych.

Zakończenie

W opinii autorów zaproponowana wielokryterialna koncepcja klasyfikacji zielonych wydatków może stanowić wsparcie w dyskusji o zaangażowaniu władz szczebla lokalnego i centralnego w realizację celów klimatycznych oraz w kreowaniu odpowiedniej polityki finansowej. Ponadto połączenie zielonej klasyfikacji wydatków z klasyfikacją funkcjonalną pozwala uwzględnić w analizie szeroki zakres informacji o charakterze społeczno-ekonomicznym. Osiągnięcie planowanych celów klimatycznych wymaga ustalenia zasad raportowania wydatków budżetowych odpowiadających zakresowi taksonomii europejskiej. W konsekwencji zastosowanie koncepcji *green budget tagging* może więc stanowić podstawę do pomiaru efektów prowadzonej polityki klimatycznej na poziomie lokalnym.

Podjęte w artykule rozważania i przedstawione propozycje wskazują, że na podstawie posiadanych danych sprawozdawczych obecnie jest możliwe wyłącznie dokonanie szacunku łącznej kwoty zielonych wydatków ponoszonych z budżetów lokalnych. Przyjęcie proponowanej koncepcji klasyfikacji zielonych wydatków w praktyce pozwoliłoby na precyzyjne ustalenie kwot tego typu wydatków w podziale na obszary taksonomii europejskiej przez odpowiednio wprowadzone metody zbierania oraz analizy danych i informacji.

Realizacja powyższych elementów koncepcji i sprostanie opisanemu wyżej wyzwaniu mogą przyczynić się zatem do identyfikacji poziomu wydatków lokalnych mających wpływ na osiągnięcie celów środowiskowych przez podsektor samorządowy, a w ujęciu szerszym – także przez sektor finansów publicznych. Tym samym uzyskano by wiedzę w zakresie zaangażowania JST w realizację polityki klimatycznej, jak również umożliwiono by bardziej efektywną alokację funduszy publicznych mającą na celu osiągnięcie celów zrównoważonych środowiskowo. Proponowane rozwiązanie pozwoliłoby na raportowanie o ponoszonych nakładach przez instytucje publiczne, co z kolei byłoby realizacją kroku milowego umożliwiającego na kolejnym etapie finansową wycenę efektów środowiskowych i odniesienie tych efektów do poniesionych nakładów.

Dodatkowo uzyskane informacje mogłyby również posłużyć jako zachęta dla JST do inwestowania w rozwiązania mające na celu poprawę warunków klimatycznych. Mogłoby to nastąpić przez wyłączenie np. z reguł zadłużenia spłat długu i kosztów jego obsługi zaciągniętego na realizację wydatków majątkowych zrównoważonych środowiskowo. W tym celu byłoby również możliwe zastosowanie proponowanej zielonej klasyfikacji budżetowej na potrzeby ustalenia wysokości zarówno przychodów zwrotnych stanowiących źródło finansowania analizowanych wydatków na cele zrównoważone środowiskowo, jak i rozchodów budżetowych.

Zdaniem autorów uzasadnione jest wprowadzenie zielonej klasyfikacji budżetowej, ale najpierw w formie pilotażowej. Pomocna może być klasyfikacja zaproponowana przez autorów w formie załącznika 1 do niniejszego artykułu. Z perspektywy osiągania założonych celów klimatycznych niezbędna jest realizacja dwóch postulatów. Pierwszy, o charakterze finansowym, dotyczy m.in. pozyskiwania informacji o środkach publicznych przeznaczanych na realizację celów Europejskiego Zielonego Ładu. Stąd autorzy zgłaszają również potrzebę rozważenia możliwości aplikacji do polskiej praktyki tzw. zielonej części budżetu. Drugi postulat sprowadza się do pozyskiwania informacji o efektach niefinansowych, co pozwoliłoby dokonać oceny sku-

teczności alokowanych środków budżetowych na poziomie zarówno lokalnym, jak i krajowym. Wprowadzenie wspomnianych rekomendacji może przyczynić się do stworzenia systemu gromadzenia danych i szerokiego raportowania postępów w osiągnięciu neutralności klimatycznej.

Bibliografia

- Bank Gospodarstwa Krajowego, *Zrównoważony rozwój na tle wyzwań inwestycyjnych i sytuacji finansowej polskich samorządów*, Departament Badań i Analiz, Warszawa 2022.
- Bova E., *How Green is Your Budget? Green Budgeting Practices in the EU*, „SUERF Policy Brief” 2021, nr 140.
- Budzeń D., Marchewka-Bartkowiak K., „Zielone” wydatki samorządowe w obliczu europejskiej taksonomii zrównoważonego rozwoju – nowe propozycje klasyfikacyjne [w:] *Zielone finanse w Polsce 2022*, red. L. Kotecki, Instytut Odpowiedzialnych Finansów i UN Global Compact Network Poland, Warszawa 2022.
- Budzeń D., Marchewka-Bartkowiak K., *Wydatki zrównoważone środowiskowo w budżetach lokalnych w Polsce*, „Optimum. Economic Studies” 2022, nr 3(109), <https://doi.org/10.15290/oes.2022.03.109.04>.
- European Commission, International Monetary Fund, Organization for Economic Co-operation and Development, *Green Budgeting: Towards, Common, Principles*, Luxembourg 2021.
- Gonguet F., Wendling C.P., Aydin Sakrak O., Battersby B., *Climate-Sensitive Management of Public Finances – „Green PFM”*, „IMF Staff Climate Notes” 2021, nr 002.
- Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, *Sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2020 roku*, Warszawa 2021.
- Najwyższa Izba Kontroli, *Informacja o wynikach kontroli „Zarządzanie wykorzystaniem środków UE na lata 2014–2020 w ramach polityki spójności”*, Warszawa 2017.
- OECD, *Aligning Regional and Local Budgets with Green Objectives: Subnational Green Budgeting Practices and Guidelines*, „OECD Multi-level Governance Studies”, 2022, <https://doi.org/10.1787/93b4036f-en>.
- OECD, *Green Budget Tagging: Introductory Guidance & Principles*, OECD Publishing, Paris 2021, <https://doi.org/10.1787/fe7bfcc4-en>.
- OECD, *Green Budgeting in OECD Countries*, OECD Publishing, Paris 2021, <https://doi.org/10.1787/acf5d047-en>.
- OECD, *Smart Cities and Inclusive Growth. Building on the outcomes of the 1st OECD Roundtable on Smart Cities and Inclusive Growth*, 2020.
- Śleszyński P., Komornicki T., *Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego*, „Przegląd Geograficzny” 2016, t. 88, nr 4, <https://doi.org/10.7163/przg.2016.4.3>.
- United Nations, *Financing Climate Action*, 2022, <https://www.un.org/en/climatechange/raising-ambition/climate-finance>.
- United Nations, Paris Agreement, 2015, http://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf.
- World Bank, *Moving Toward Climate Budgeting. Policy Note 93383*, Washington 2021.

Akty prawne

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. 2022, poz. 513, ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji wydatków strukturalnych (Dz.U. nr 44, poz. 255).

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. 2016, poz. 1015, ze zm.) uchylone rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. 2020, poz. 1564, ze zm.).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.Urz. UE L 198).

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2023, poz. 40).

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2023, poz. 225, ze zm.).

Dokumenty

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Europejski Zielony Ład (COM(2019) 640 final).

Załącznik 1. Transpozycja klasyfikacji budżetowej na taksonomie europejską

Dział	Rozdział	I. Łagodzenie zmian klimatu	II. Adaptacja do zmian klimatu	III. Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	IV. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym	V. Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola	VI. Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów
Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	01010 – Infrastruktura wodociągowa i sanitarna wsi					x	
	01017 – Ochrona roślin						x
	01018 – Rolnictwo ekologiczne						x
	01038 – Rozwój obszarów wiejskich						x
	01041 – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich						x
	01078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	02078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych			x			
Dział 020 – Leśnictwo	05006 – Zarybianie polskich obszarów morskich						x
	05011 – Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013 oraz Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014–2020						x
	05078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	10078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	10080 – Działalność badawczo-rozwojowa		x				
Dział 100 – Górnictwo i kopalnictwo	15020 – Rozwój rynku oraz infrastruktury paliw alternatywnych	x					
	15078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 150 – Przetwórstwo przemysłowe	15080 – Działalność badawczo-rozwojowa	x					

Dział	Rozdział	I. Łagodzenie zmian klimatu	II. Adaptacja do zmian klimatu	III. Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	IV. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym	V. Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola	VI. Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów
Dział 400 – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	40004 – Dostarczanie paliw gazowych		x				
	40078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	40080 – Działalność badawczo-rozwojowa	x					
	40095 – Pozostała działalność	x					
Dział 550 – Hotele i restauracje	55078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	60004 – Lokalny transport zbiorowy	x					
Dział 600 – Transport i łączność	60078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	63078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 630 – Turystyka	70078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	71078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa	73078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	75078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 710 – Działalność usługowa	75178 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	75278 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka	75478 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	75578 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 750 – Administracja publiczna	80178 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa							
Dział 752 – Obrona narodowa							
Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa							
Dział 755 – Wymiar sprawiedliwości							
Dział 801 – Oświata i wychowanie							

Dział	Rozdział	I. Łagodzenie zmian klimatu	II. Adaptacja do zmian klimatu	III. Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	IV. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym	V. Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola	VI. Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów
Dział 851 – Ochrona zdrowia	85178 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 852 – Pomoc społeczna	85278 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	85378 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	85478 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	85578 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	90001 – Gospodarka ściekowa i ochrona wód			x		x	
	90002 – Gospodarka odpadami komunalnymi					x	
	90003 – Oczyszczanie miast i wsi				x		
	90005 – Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	x	x			x	
	90006 – Ochrona gleby i wód podziemnych			x		x	
	90007 – Zmniejszenie hałasu i wibracji		x			x	
	90008 – Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu					x	x
	90009 – Ochrona przed promieniowaniem jonizującym		x			x	
	90018 – Ochrona brzegów morskich			x			
	90026 – Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami		x		x	x	
	90078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
	90095 – Pozostała działalność	x	x	x	x	x	x

Dział	Rozdział	I. Łagodzenie zmian klimatu	II. Adaptacja do zmian klimatu	III. Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	IV. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym	V. Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola	VI. Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów
Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	92178 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				
Dział 925 – Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	92501 – Parki narodowe						x
	92502 – Parki krajobrazowe						x
	92503 – Rezerваты i pomniki przyrody						x
	92578 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych						
	92595 – Pozostała działalność						x
Dział 926 – Kultura fizyczna	92678 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych		x				

Źródło: D. Budzeń, K. Marchewka-Bartkowiak, „Zielone” wydatki samorządowe w obliczu europejskiej taksonomii zrównoważonego rozwoju – nowe propozycje klasyfikacyjne [w:] *Zielone finanse w Polsce 2022*, red. L. Kotecki, Instytut Odpowiedzialnych Finansów i UN Global Compact Network Poland, Warszawa 2022, s. 60–76.